

Sociologija grada II

Tematska jedinica

-Društveni smisao urbanizma-

Sociologija grada II

-Društveni smisao urbanizma-

Prihvatljivo je mišljenje autora da je urbanizam nastao krajem XIX, vijeka kao reakcija na ekspanziju industrijskog grada. Za razliku od ranijih gradskih vještina obilježava ga refleksivan odnos i kritičan pristup kao i naučne pretenzije u odnosu na urbanu stvarnost.

Sociologija grada II

-Društveni smisao urbanizma-

Urbanizam je nastao iz krize grada, javio se u dvostrukom vidu: kao kritička misao o gradu (urbologija) i kao odradjena praksa (urbanotehnika). Urbanizam se najčesce definiše kao nauka, umjetnost i (/ili tehnika prostorne organizacije ljudskih naselja).

Sociologija grada II

-Društveni smisao urbanizma-

Anri Lefevr navodi navodi tri postavke urbanizma. Prva je da postoji racionalno organizovana djelatnost urbanizam koja se zasniva na iskustvu, koristeći doprinose drugih nauka (demografije, geografije, itd.). Druga -stvaranje jedne epistemologije do koje se dolazi sistematskim razmišljanjem urbanista o postojećoj praksi.

Sociologija grada II

-Društveni smisao urbanizma-

Treću postavku čine teorijska razmišljanja koja stvaraju nauku o prostoru koja može biti globalna, ako obuhvata cijelo društvo ili lokalna ako je svedena na određene probleme.

Sociologija grada II

-Društveni smisao urbanizma-

Fransoaz Šoe u djelu *Urbanizam, utopija, stvarnost*, u okviru *prije-urbanizma* razlikuje dva modela: *progresistički* i *kulturalistički*. *Progresistički model* je nastao u 19. vijeku (u djelima utopista: Ovena, Furijea, Prudona). Kritika velikih industrijskih gradova ovih autora povezana je sa kritikom društvenih odnosa.

Sociologija grada II

-Društveni smisao urbanizma-

Nedostaci gradova se prikazuju kao rezultat ekonomskih, socijalnih i političkih nedostataka. Dominantna vrijednost prostora u ovom modelu je higijena.

Sociologija grada II

-Društveni smisao urbanizma-

Kulturalistički model se zasniva na konceptu kulture. Zastupnici ovog modela žale za iščezavanjem starog organskog jedinstva grada. Na ekonomskom planu ovaj model je obilježen antiindustrijalizmom. Ulogu higijene preuzima estetika.

Sociologija grada II

-Društveni smisao urbanizma-

„Savremeni urbanizam“

Bitno je označen dominacijom praktičara, pretežno arhitekata. Le Korbizije smatra da urbanista nije ništa drugo do arhitekta. Urbanizam se uglavnom pretvorio u tehnologiju gradogradnje tj. "urbanotehniku".

Sociologija grada II

-Društveni smisao urbanizma-

F. Šoe u okviru urbanizma razlikuje tri modela, nova verzija progresističkog modela, nova verzija kulturalističkog modela i novi naturalistički model. Nova verzija progresističkog modela je prvi put iznijeta u djelu Garnijea *Industrijski grad*.

Sociologija grada II

-Društveni smisao urbanizma-

Ovo djelo je uticalo na prvu generaciju arhitekata "racionalista" - pripadnika internacionalnog stila (Korbizije, Mendelson). Preovladava ideja savremenosti - spoj industrije i umjetnosti avangarde.

Sociologija grada II

-Društveni smisao urbanizma-

Polazi se od shvatanja čovjeka-tipa koji je svuda i u svim kulturama isti. Analiziraju se četiri funkcije: stanovati, raditi, saobraćati, kultivisati tijelo i duh. Efikasnost i estetika su imperativi, odbacuje se svaka sentimentalnost u pogledu doprinosa estetike prošlosti.

Sociologija grada II

-Društveni smisao urbanizma-

Opredjeljuju se za dostignuća kubizma, Le Korbizijea i njegovih sledbenika. Ortogonizam je zlatno pravilo, postavljaju se zahtjevi za tipizacijom gradova.

Sociologija grada II

-Društveni smisao urbanizma-

L. Mamford i F. Šoe iznose mišljenje da u progresističkim aglomeracijama ne postoji istinska gradska "klima". Ovaj model kao ni drugi modeli nije homogen. Nastojali su da pomire progres i poredak da bi grad izbacili iz krize u koju je zapao.

Sociologija grada II

Konsultovana literatura:

Vujović Sreten, *Ljudi i gradovi*, Filozofski fakultet, Beograd, Mediteran, Budva, 1990.

Pušić Ljubinko, *Grad, društvo i prostor*, Zavod za udžbenike, Beograd, 1997.